

DEN
GLÖMDA
FAKTORN

Omslagsbilden

visar en dramatisk höjdpunkt i «Den glömda faktorn». De splittrande elementen avslöjas och fackföreningsordföranden vinner arbetarnas förtroende.

»Detta är det största, som har inträffat i industrien sedan James Watt . . . Den industriella revolutionen förvandlar världens ansikte. Denna revolution skall förvandla världens hjärta . . . . .»

(Ur en rapport om verkningarna av «Den glömda faktorn» i Aveny's gjuteri i Birmingham, byggt på den plats, där James Watt uppfann ångmaskinen.)

»DEN GLÖMDA FAKTORN»

Skådespelet "Den glömda faktorn" skrevs i Amerika under det andra världskriget av engelsmannen Alan Thornhill, tidigare doctent i klassiska språk vid Oxfords universitet. Under den period, då Tyskland och Ryssland kämpade tillsammans mot de västliga demokratierna, var det Amerikas uppgift att vara demokratiernas arsenal. Men söndringen inom folket var ett hot mot dessa amerikanska strävanden. Det fanns ingen samlade idé.

I Moralisk Upprustnings kamp för sunda hem, lagarbete i industrien och enhet i nationen hade Alan Thornhill sett en samlade idé i funktion. Han hade sett konflikter mellan arbetarna inbördes och mellan alla olika läger inom industrien lösas enligt principen "vad som är rätt och icke vem som har rätt". Varje hem och varje verksamhet kan på det sättet bli en kampenhet i slaget om demokrati. Författaren skriver själv:

"För några år sedan satt jag som lärare i stilla avskildhet i ett av Oxfords gamla murgrönsklädda colleges. Ibland, när de nedbrytande krafterna tycktes ta överhand i världen, funderade jag på om det var därför att det fanns för många människor som jag — sådana som bara höll föreläsningar om saker. Och så beslöt jag en dag att packa ihop mina böcker och ge mig ut för att lära känna människorna, de människor som i hem, på fabriker och i internationella sammanhang får hjulen att gå runt. Jag begav mig över havet till Amerika. Jag besökte stora fabriker och träffade arbetsgivare och arbetare. Men framför allt såg jag med egna ögon Moralisk Upprustnings arbete i industrien. Jag kände, att här var något som världen måste få reda på. Kunde det göras mera verkningsfullt än genom ett skådespel?"

En vacker sommarmorgon vid stranden av Lake Tahoe i Kalifornien satte jag mig upp i sängen med ett ryck, fick tag i ett skrivblock — och med bävan beträdde jag okända stigar. Men här, där duglighet och erfarenhet saknades, kom inspirationen strömmande — lugnt, säkert och så snabbt, att min ilande penna

och mina fingrar knappt kunde följa jämna steg med orden. Sent på eftermiddagen var två akter skrivna.

Jag delade rum med en gammal skolkamrat, tennisspelaren Bunny Austin. Då jag på kvällen berättade för honom, att jag hade skrivit två akter på ett skådespel, var han hövlig men ointresserad. Då jag erbjöd mig att på fläcken läsa dem högt för honom, var han fortfarande hövlig men inte entusiastisk. Då jag slutat, var han visst lika överraskad som jag själv. "Tror du, du kan skriva tredje akten?" frågade han med vördnad i rösten. "Det är jag inte säker på", svarade jag. "Det är bäst du gör det med detsamma, medan du har gnistan", sa han. Jag gjorde det följande dag, och så kom "Den glömda faktorn" till. . . På varenda punkt har spelet vuxit fram ur livet sådant det är. De som uppträder spelar inte teater. De lever det som de framställer. Det är därför som åskådarna i sitt eget liv upplever fortsättningen på skådespelet långt efter det ridån gått ner.

AMERIKA OCH KANADA

President Truman har betecknat "Den glömda faktorn" som "det mest betydelsefulla skådespel som skapats under kriget." Som ordförande i senatens undersökningskommission för landets krigsindustri insåg den dåvarande senatorm, hur tvingande nödvändigt det var för Amerika, att det kom nytt förtroende och ny arbetsvilja in i industrien. Med ständigt stigande intresse följde han därför Moralisk Upprustnings arbete, och då "Den glömda faktorn" uppfördes i Philadelphia i november 1943, gjorde Truman följande uttalande: "Jag kan inte tänka mig en enda konflikt inom industrien, som inte skulle kunna lösas på några veckor, om de här människorna finge signalen grönt ljus, full fart framåt. — Vi behöver denna anda i industrien. Vi behöver den i nationen. Ty om Amerika inte grips av denna anda, kan vi skatta oss lyckliga, om vi vinner kriget — freden förlorar vi säkert. Men med denna anda finns det inga gränser för vad vi kan göra för Amerika och vad Amerika kan göra för världen."

Tillsammans med James W. Wadsworth, republikansk kon-

gressmedlem för New York, inbjöd Truman skådespelet till Washington. Det var i maj 1944, strax före invasionen i Nordfrankrike. I inbjudningskommittén satt dessutom män sådana som general Pershing och amiral Leahy, ordförande i Amerikas arbetsgivarförening, samt ordförandena i de två stora konkurrerande landsorganisationerna, C.I.O. och A.F.L., Philip Murray och William Green. Trehundra kongressmedlemmar var närvarande vid föreställningen, likaså framstående officerare och många ledare inom amerikansk industri och fackföreningsrörelse.

Dr. John R. Steelman, ordförande i Förenta Staternas förlikningskommission 1937—1944 och nu under en följd av år president Trumans rådgivare i alla industriella frågor, uttalade: "Sedan kriget började, har på mitt kontor behandlats mer än 50.000 arbetskonflikter. — Denna styr-

ka är den effektivaste kampen för lagarbete inom Amerikas industri. — Den anda detta skådespel skildrar och de män, som arbetar i den andan, är de verkliga pionjärerna för framtidens industri."

Föreställningen i Washington följdes av en turné genom Amerikas och Kanadas industricentra. Efter kriget uppfördes "Den glömda faktorn" vid F.N:s första konferens i San Francisco i juni 1945 på uppmaning av några konferensdeltagare. Den sågs av delegerade från 30 av de 50 vid konferensen representerade nationerna. Vid en senare föreställning sade sydpolsforskaren, amiral Richard E. Byrd, som var med bland dem som såg atombomben explodera: "Detta är svaret på atombomben."

I Montreal Stars ledare heter det: "Det mest betydelsefulla med "Den glömda faktorn" är, att den på ett fångslande och överbevisande sätt visar ett alternativ till klass- och raskamp. Den kommer att mottagas med intresse av alla sunt tänkande medborgare

Harry S. Truman och James W. Wadsworth vid premiären i Philadelphia

i detta land. Den ger oss en lagarbetets filosofi, som är grundläggande för en demokrati. Den påminner människorna om de fundamentala principerna för vårt folks tro under dessa så avgörande månader, då idéer väger lika tungt som vapen.”

Talmannen i den kanadensiska senaten, J. H. King, skrev: ”Uppförandet av ”Den glömda faktorn” i Ottawa klaggjorde för tusentals människor, vad som är den sanna ideologien för fria nationer, och vilken roll enskilda medborgare bör spela. Uppgiften för Moralisk Upprustning — att återge demokratien dess kämpande hjärta — är den viktigaste i världen i dag.”

STORBRITANNIEN

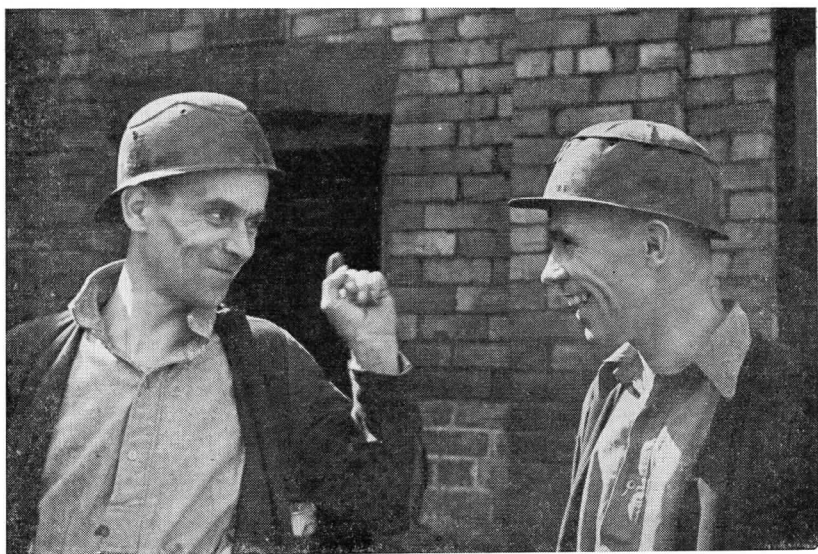
Englands kol är Englands hjärteblod. Upphör strömmen av kol, upphör livet. Med stora förväntningar tog man efter kriget itu med socialiseringen av den brittiska kolindustrin. Den skulle medföra det uppsving i produktionen, som var av så vital betydelse för hela återuppbyggnaden. Men andra krafter satte in, och det gick inte som man väntat.

Det började gå upp för många, att vi lever i en ideologisk tidsålder, och att ett problem, som i grunden är ideologiskt, kräver en ideologisk lösning.

Det är här, som Moralisk Upprustning har gett svaret åt den brittiska kolindustrin. Det har skett genom ”Den glömda faktorn”. Över 200.000 människor — gruv- och fabriksarbetare i England, Skottland och Wales — har sett stycket. Moralisk Upprustning har gett ett alternativ till klasskampens ideologi och ett positivt program, som kan samla alla sunda krafter i det brittiska folket.

Otaliga är berättelserna om ”Den glömda faktorns” inflytande i gruvarbetarnas hem, i gruvorna och vid förhandlingsbordet. En gruvarbetares hustru sade: ”I årtal väntade barnen och jag med fruktan på att *han* skulle komma hem. Ofta hade han druckit och uppförde sig därefter. Men nu är det annorlunda. Han har funnit ett mål för sitt liv, som har förändrat det. Jag har blivit kär i honom igen.”

Den 29 oktober 1947 skrev tidningen The Stoke Sentinel: ”Victoriagruvan i North Staffordshire har satt alla tiders rekord i

Gruvarbetare med en ny idé

kolproduktionen, 11.075 ton på en vecka. Det ursprungliga produktionsmålet per vecka var 8.000 ton. Detta höjdes först till 9.000 och därefter till 10.000 ton. Sedan femdagarsveckan infördes, har Victoriagruvan 19 gånger slagit sitt eget rekord och överskred alltså förra veckans 11.000 ton... Den sammanlagda kolproduktionen i N. Staffordshire var förra veckan 10.000 ton mer än under motsvarande vecka i fjol, vilket innebär en ökning med 8,35 %".

Ordföranden för arbetarna i Victoriagruvan Bill Yates sade: "Denna ökning beror på den nya andan av ärlighet och osjälviskhet, som kommit in, sedan "Den glömda faktorn" kom till Staffordshire."

Bill Yates och hans hustru hade varit skilda fem gånger under sitt trettonåriga äktenskap. "Vi har fortfarande svårigheter", sade fru Yates, "men sedan vi såg "Den glömda faktorn" vet vi, hur vi skall klara upp dem, och det är det som gör hela skillnaden."

I de flesta koldistrikten var det gruvarbetarnas fackförbund (N.U.M. = National Union of Mineworkers), som inbjöd "Den glömda faktorn". Ordföranden och sekreteraren för gruvarbetarna i Leicestershiredistriktet skrev: "Med andan från "Den glömda

faktorn" kan gruvarbetarna ge Europa både det kol de behöver och de idéer, som är nödvändiga för att demokratien skall kunna bestå."

Driftsingenjören i hela Rhonddadistriktets socialiserade kolindustri Tom Beacham, sade: "Fastän vi från arbetsgivarsidan efter bästa förmåga försökt åstadkomma välstånd inom kolindustrierna i Syd-Wales, har vi begått många misstag, och varken tjänstemän eller arbetarnas representanter har förmått skapa det nödvändiga förtroendet och samarbetet. Vi har inte varit öppna och ärliga emot varandra och har därför lidit mycket. Detta skådespels budskap och anda gör ett djupt intryck på oss alla, och vi är tacksamma för skådespelarnas vänskap, medan de bott i våra hem. Vi ser mot framtiden med ny förtröstan och nytt hopp."

En gruvarbetare från Yorkshire: "Som medlem av kommunistpartiet organiserade jag dess lokalavdelning. Fastän vi bara var sex, lyckades vi erövra de två viktigaste posterna i vår lokala fackförening. Moralisk Upprustning har visat mig ett effektivt sätt att skapa en ny värld och jag har börjat kämpa för lagarbete i industrien i stället för klasskamp."

Mr C. J. Simmons, arbetarpartiets parlamentsledamot för Birmingham och finansutskottets "Lord Commissioner": "Vi kanske kan förändra det ekonomiska och politiska systemet, men om vi inte kan förändra de människors hjärtan, som skall få systemet att fungera, så kommer all vår lagstiftning att vara förgäves... Detta är det enda budskap, som kan rädda mänskligheten."

Under vintermånaderna 1946—47 kom "Den glömda faktorn" från koldistriktet till London. Där gavs den på Westminster Theatre, som skänkts till Moralisk Upprustning av människor, som därigenom ville hedra minnet av i kriget stupade söner och bröder. Skådespelet sågs av 93.000 personer, därav 200 parlamentsmedlemmar. Gruvarbetarna var med. Kväll efter kväll stod de framför ridån och berättade för det brittiska folket och dess ledare om Moralisk Upprustnings inflytande i gruvorna. De sammanfattade sina erfarenheter i följande punkter:

MRA* ger en ny inre drivkraft åt industriens folk

MRA minskar frånvaroprocenten

MRA skapar lagarbete

*MRA = Moral Re-Armament, internationell förkortning av moralisk upprustning.

MRA skapar fram en elit av människor, som kan ta upp kampen mot de splittrande krafterna
MRA stärker fackföreningarnas solidaritet och frambringar sunt arbetsledarskap.

De brittiska gruvarbetarna har bildat en "kampfond", som gjort det möjligt för en hel rad av deras representanter att resa till Amerika, Frankrike, Schweiz, Sverige, Norge, Danmark och Holland, för att till dessa länders industrier exportera den anda, som de själva funnit och som ger demokratien slagkraft. Sommaren 1948 höll de en konferens i Stoke-on-Trent, där flera tusen brittiska gruvarbetare träffade ledare för tyska, franska och holländska gruvor.

SCHWEIZ

I Caux, högt uppe i bergen ovanför Montreux, ligger "Mountain House", Moralisk Upprustnings (MRA) europeiska samlingsplats. Under de tre sista somrarna har tusentals människor från alla delar av världen samlats dit. Mer än femtio nationer har varit representerade. Därifrån har inspiration, hopp och kraft strömmat ut till en krigshärjad värld. Caux har varit en arsenal i kampen för folkens själ, för världens andliga och moraliska pånyttfödelse. Där har "Den glömda faktorn" uppförts varje sommar, nu senast både på engelska, tyska och franska. Den tyska urpremiären ägde rum där. Och därifrån har skådespelet gått ut till Finland, Schweiz, Frankrike, Tyskland och nu våren 1949 till de skandinaviska länderna och Sydafrika.

Från "Mountain House" drog "Den glömda faktorn" in på Berns stadsteater, där Schweiz' ledande män såg det på inbjudan av utrikesministern, båda kamrarnas talmän och arméchefen.

Till tack för vad Schweiz genom Caux givit Frankrike företog den franska skådespelartruppen våren 1948 en 10 dagars turné genom det franska Schweiz, på inbjudan av stadsfullmäktige, fackföreningar och arbetsgivare.

"Seeländer Volksstimme", officiellt organ för det schweiziska socialistpartiet, skrev om skådespelet:

"MRA ersätter inte vare sig den socialistiska rörelsen, den koo-

perativa rörelsen eller fackföreningsrörelsen. Den inspirerar arbetarrörelserna till kamp för demokratin genom att återuppbygga människorna inifrån.”

Turnén slutade med ett uppförande i Genève, varvid universitetets rektor och studentföreningarna stod som arrangörer.

FRANKRIKE

”Fransk industri — slagfält i idéernas kamp — har funnit en enande kraft. En arbetsgivare, ordförande i en sammanslutning av arbetsgivare, som tillsammans sysselsätter 600.000 man, bekämpade arbetarna. Ledaren för Frankrikes socialistiska kvinnor närde en djup misstro till arbetsgivarna. Dessa två möttes i Caux. De såg industrins nya kamplinje, för eller mot demokratin inspirerade ideologi. De blev annorlunda. De bad om förlåtelse och samarbetar nu. Tusenden sluter nu upp bakom dem. De talar inte om revolution, inte om reaktion, utan om renässans, om ett folks pånyttfödelse, om en världsdels pånyttfödelse.”

Mme Laure (t.v.) lämnar Oslo efter att ha talat till Norges ledare om MRA

(Ur ett tal av dr Frank N. D.

Buchman: Svaret på alla ismer, även materialismen, Los Angeles, juni 1948.)

Det var dessa båda människor, Robert Tilge från Lille i Nordfrankrike och Irène Laure från Marseilles, som i samarbete förde ”Den glömda faktorn” till Frankrike.

Irène Laure sade:

”Franska socialister har alltid stått i främsta stridslinjen. Många har dött för vår idé. Ett mäktigt hopp erbjudes oss nu genom Moralisk Upprustnings ideologi. En ny socialism, starkare, renare och mer aktiv än den gamla, kommer att födas. Den kan rädda Frankrike.”

Tilge sade:

”Jag har här sett, att det sätt, på vilket jag ledde arbetsgivareföreningen, har bidragit till klasskampen. Men i Caux fann jag den ideologi, som kan förena alla fransmän.”

Vid uppförandet i Nordfrankrikes industristäder visade sig skådespelet kunna skapa en plattform, där inte blott arbetare och arbetsgivare kunde mötas, utan också arbetarna från de tre stora franska landsorganisationerna. En lång rad samstämmiga uttalanden av industrifolk och praktiska resultat från industrin vittnar om att andan i skådespelet ger lösningen åt det splittrade och av strejker försvagade Frankrike.

Charles Werbrouck, ordföranden för C. G. T., en av landsorganisationerna i Nordfrankrike, säger:

”Här har jag sett den första strimman av den nya dag, som varje kämpande arbetsledare önskar världens arbetare.”

FINLAND

Finland blev det första nordiska land, som tog detta ideologiska vapen i bruk. ”Den glömda faktorn” uppfördes första gången på finska i industristaden Tammerfors våren 1948.

Liksom överallt annorstädes där ”Den glömda faktorn” uppförts, trängdes också här folk i teatern och efteråt i timal omkring skådespelarna för att finna hemligheten med den kraft, som utstrålade från scenen.

Biskopen hade gått till premiären med mycket stort tvivel. Kunde något gott komma genom ett teaterstycke? Han blev djupt gripen. ”Detta måste alla se”, sade han. Efter första akten gick han ut och ringde till en välkänd industriman som omgående kom till teatern. ”Den glömda faktorn” har senare framförts i omkring 50 av landets ledande industrier.

Hösten 1948 gick den en månad på en av Helsingfors’ arbetarteatrar. Riksdagen avbröt debatten om den nya finanslagen för att medlemmarna skulle kunna se skådespelet. Riksdagens andre talman Lumme, uttalade:

”Detta skådespel visar oss den anda, som börjar med oss själva och som måste gå vidare till våra hem, till vår stad och in i vårt riksdagsarbete.”

En förutvarande folkdemokratisk riksdagskandidat spelar en av huvudrollerna i skådespelet.

"I MRA har jag upplevat vad ett klasslöst samhälle är", säger han, "och jag vill kämpa för denna högre ideologi."

TYSKLAND

"I många år har det tyska folket gått fel väg. Vi har fört lidande över alla nationer och förrått tanken på ett nytt Europa. Moralisk Upprustning är den bro som leder över från hat, misstro och maktbegär till absoluta moraliska normer och ger oss den nya anda i vilken en ny värld kan byggas."

(Dr Erwin Stein, undervisningsminister i Hessen.)

Vid den tyska urpremiären på "Den glömda faktorn" i Caux satt Erich Neinert, en gruvarbetare från Ruhr på teatern.

"Jag fann genast hur värdefullt detta skulle bli för Ruhrområdet", sade han efteråt. "När ridån gick upp, var det som om jag såg hundratusentals tyska gruvarbetare framför mig på scenen, alla sjungande sången "Vi vill bygga det nya Tyskland". Vi har stora möjligheter men inte mycket tid. Jag anser, att "Den glömda faktorn" absolut måste komma till Ruhr."

Denna önskan delades också av den man, som fått den krävande uppgiften att reorganisera kolproduktionen i Ruhr, arbetsminister August Halbfell i Nord-Rhein-Westphalen. Det blev han, som tog initiativet till att få skådespelet till Ruhr. Han såg det i Caux och for till England för att studera dess verkningar i de brittiska kolgruvorna. Då han kommit hem, skickade medlemmarna av regeringen och fackförbunden ut följande förklaring:

"Vi är övertygade om att Moralisk Upprustning är vägen till vårt folks återuppbyggnad. Varje användbart medel måste tagas i bruk för att sprida denna anda, som slår bro över alla klyftor, både mellan raser och klasser i alla delar av vårt land."

Dr Halbfell översatte "Den glömda faktorn" till tyska och den 23 november 1948 hade skådespelet premiär i Essen. Bakom premiären stod som arrangörer Nord-Rhein-Westphalens ministerpresident, Karl Arnold och Essens borgmästare, dr Gustav Heinemann. Skådespelarna utgjordes av tyskar som varit i Caux.

Schweiz bidrog med kostymer, Frankrike med kulisser och Norden med kör.

Ministerpresidenten uttalade:

"Vad vi behöver här i Tyskland är ett genombrott, ett verkligt skapande genombrott av alla de bästa krafterna i den enskilda människan och i samhället. Jag uppskattar till fullo den kraft till andlig hälsa, som kan växa fram genom Moralisk Upprustning. För var och en av oss måste den glömda faktorn bli den återfunna faktorn. Först då har vi lagt en grund, som kan ge oss hopp för framtiden."

Essens ungdom bad om en extraföreställning. Endast en bråkdel av den stora ungdomsskaran, som strömmade till, kunde få plats på teatern. Till långt ut på natten stod de i klungor omkring skådespelarna och lyssnade och frågade. De såg ett hopp tändas och grep begärligt efter det.

"Den glömda faktorn" är nu på väg runt om i Ruhrområdets gruvsamhällen. Hans Böckler, ordföranden i de samverkande fackförbunden i den brittiska zonen, sade vid ett möte i Neanderthal:

"Det kommer att ta generationers arbete för att röja undan vår tids moraliska ruiner. Denna rörelse (MRA) förefaller mig lämpa sig för uppgiften att höja moralen i alla skikt av vårt folk. Jag vill stödja den på allt sätt."

AUSTRALIEN

På Australiens nationaldag den 26 januari 1949 bildade ledande personer i Australien en kommitté för att inbjuda det ideologiska skådespelet "Den glömda faktorn" till sydvästra stillahavskusten. Det skedde vid en förhandsvisning av skådespelet, som bevistades av mer än 1000 inbjudna.

Bland dem som talade vid mötet i Melba universitetsaula var ledaren för arbetarpartiets riksdagsgrupp, John Cain, flygminister A. S. Drakeford, överste J. K. Murray, guvernör för Nya Guinea och Papua, riksdagsmän från många stater, arbetare- och industriledare.

Victorias statsminister, T. T. Hollway, sade: "Vi måste rättfärdiga

vår besittning av detta land genom vårt sätt att leva. Jag är inspirerad av vad MRA gör för att skapa en sund kristen demokrati. Jag tror, att om vi samarbetar på detta sätt och i denna anda kommer vi att segra."

W. H. Nicol, ordförande i Australiens L. O.: "Fackföreningsrörelsen, som jag tillhör, har över hela världen byggt upp organisationer, som är en heder för arbetarklassen. Men i nuvarande stund förkunnas över hela världen en ideologi, som står i strid med våra grundläggande principer. Denna främmande ideologi kan gå lika långt som Hitler och Mussolini gjorde med nazismen och fascismen, men den kan aldrig motstå en inspirerad demokratisk frammarsch, därför att den saknar moralisk grundval. Icke desto mindre gör vår likgiltighet det möjligt för den att tillskansa sig makt och propagera i synnerhet i den fruktbara jordmån, som vår ungdom utgör. Det är därför varje människas plikt att stödja Moralisk Upprustning, som jag är övertygad om inte kan misslyckas."

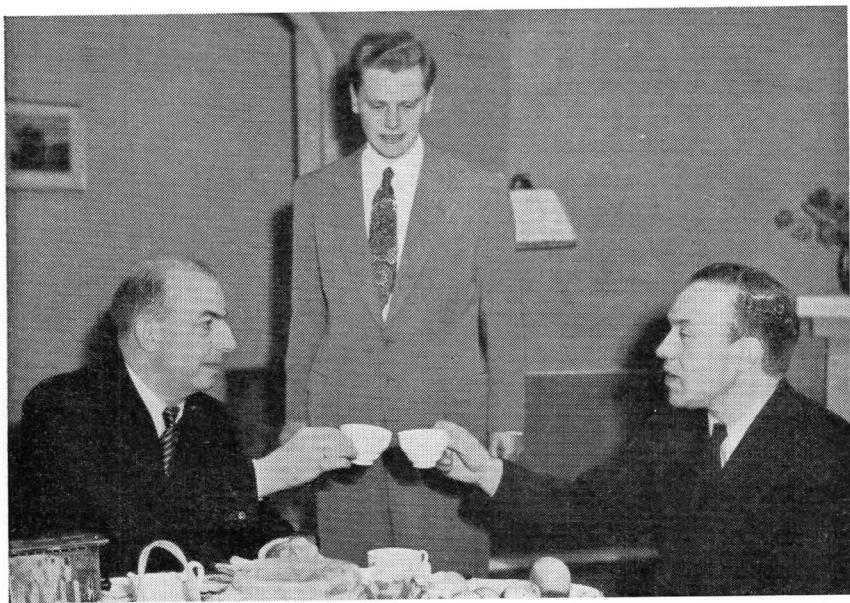
R. R. Broadby, sekreterare inom arbetarpartiet: "Den enda ideologi, som demokratins fiender fruktar är MRA. Fackföreningsrörelsen är djupt intresserad av MRA och ger den sitt stöd. Jag började min fackliga bana med att läsa "Das Kapital" och drog den slutsatsen, att alla människor regeras av själviskhet. Men MRA har kommit oss att förstå, att det finns ett svar på själviskheten".

F. W. Balcock, generaldirektör för Australiens jordbruksdepartement, delegat i FN: "Jag har funnit ett svar i MRA. Jag är socialdemokrat och hoppas förbli det. Som barn kände jag många ledare inom arbetarrörelsen i Australien. De hade byggt den på enkel kristendom och tro, och det har gjort Australien stort. I dag avgöres demokratins öde. Den kräver ett upplyst samhälle. Den måste vara medveten om sitt mål. En demokrati, som förnekar andliga faktorer, kan inte bestå. Vi behöver andan hos de män, som skapade arbetarrörelsen. Då erkände man, att gudomlig visdom var större än all mänsklig visdom tillsammans. Låt oss göra vår demokrati till en kraft, som kämpar för allt det, som är värt att kämpa för."

C. P. Stoneham, kommunikationsminister i Victoria: "Detta är ett av historiens mest avgörande skeden. Demokratins seger i detta land beror på om MRA:s ideologi når ut till hela Australien

och till alla andra länder. På grund av de underminerande krafterna i vårt land är det nödvändigt, att vi arbetar hårt. Jag är imponerad av vad MRA åstadkommit genom musik, litteratur och skådespel. På denna Australiens nationaldag bör vi minnas, att pionjärernas tid ej är förbi. Vi måste i vårt folk vara pionjärer för MRA:s budskap, så att demokratin inte går under.”

DE SKANDINAVISKA LÄNDERNA

Arbetarledaren och industriledaren försonas. Scen ur sista akten av »Den glömda faktorn», vid premiären i Silkeborg

Och nu rycker "Den glömda faktorn" fram i Danmark, Norge och Sverige. I varje land uppföres skådespelet på landets eget språk.

Det är inte någon liten och obetydlig sak att få ett sådant ideologiskt vapen klart till strid. Det har bara varit möjligt genom ett starkt lagarbete och genom en enastående offervilja.

Tre lag med skådespelare, ett danskt, ett norskt och ett svenskt,

har inövat skådespelet tillsammans och under gemensam ledning. De är varken vanliga amatörer eller professionella. De utgör en skara män och kvinnor, tränade att få varje demokrat att förverkliga sina högsta ideal. En av dem sade: "Vad tjänar det till att jag bygger min egen lilla privata framtid, om det inte blir någon gemensam framtid."

Till den skandinaviska premiären i Silkeborg, Danmark, den 15 februari kom hälsningstelegram bl. a. från parlamentsledamöter, borgmästare, officerare, gruvarbetare, arbetar- och industriledare i England, Finland, Frankrike, Holland, Norge, Sverige, Sydafrika, Tyskland. Bland dessa märkas följande:

England. "Vi i Sheffield lyckönskar Er till den skandinaviska premiären på "Den glömda faktorn". Detta skådespel har visat sig vara en stor förenande kraft i engelsk industri. Vi är övertygade om att den kommer att skapa sunda förhållanden inom alla livsområden, när den blir framförd i Skandinavien. Inspirerad av denna ideologi kommer arbetarrörelsen att fylla sin stora bestämelse — att förena världen.

T. V. Adams, förtroendeman för de 10.000 arbetarna i stålfirman Hadfield Ltd.

J. Madin, ordförande i Det lokala fackförbundet

A. E. Hobson, stadsfullmäktige, sekreterare i lokala fackförbundet

S. D. Dyson, stadsfullmäktige, styrelseledamot i lokala fackförbundet

J. S. Worrall, stadsfullmäktige, styrelseledamot i lokala fackförbundet

W. H. May, stadsfullmäktige, ordförande i metallarbetarnas fackförening

J. Pate, stadsfullmäktige, förtroendeman i metallarbetarnas fackförening

H. Redgate, stadsfullmäktige, ledamot av överstyrelsen för Bisakta fackförening

Frank Thraves, ålderman, f. d. överborgmästare och f. d. ordförande i lokala fackförbundet."

Frankrike. "Vi hälsar premiären på "Den glömda faktorn" i Danmark — det ideologiska vapnet i kampen för att skapa enighet och en ny värld. Kolgruvearbetare, lantbrukare och industriarbetare

tare har anhållit om ytterligare en turné med "Den glömda faktorn" i Frankrike.

Robert Carmichael, ordförande i textilindustrien

Jean Sabatier, ledamot av statens kolkommission

Robert Tilge, ordförande i Norra Frankrikes arbetsgivarförening".

Finland. "Mina varmaste lyckönskningar. Jag har erfarit, att där varest arbetsgivarnas och arbetarnas angelägenheter dryftats och avgjorts i skådespelets anda, har grunden lagts till bestående samförstånd. Måtte det klasslösa samhällets anda via "Den glömda faktorn" spridas ibland vårt broderfolk.

Eero Antikainen, ordförande i Finlands lant- och diversearbetares fackförbund."

Den norska premiären på "Den glömda faktorn" ägde rum i Tönsberg den 9 mars, där Arbeiderforeningens lokal var fylld till sista plats. Bland de närvarande sågs representanter för politik, kommunalväsen och industri. En svensk industridelegation från Värmland hade också kommit.

Stadsfullmäktigeordföranden Martinsen i Tönsberg hälsade de närvarande och uttalade sin glädje, att Tönsberg blev den första norska stad, som fick ta emot skådespelet.

Innan ridån gick upp, gav professor Eiliv Skard en kort orientering av skådespelet och uttalade bl. a.: "Skådespelet appellerar till avgörande idéer för grundläggandet av det klasslösa samhället, byggt på öppenhet och förtroende, som kräver en förpliktande sanktion av varje människa."

Den kände norske teaterkritikern, Hans Lykke, skriver om premiären: "Framförandet blev en verkligt imponerande upplevelse. Det var samtidigt en intelligent och följsam omedelbarhet i dessa amatörers framträdande, som lände dem själva och den anonyme regissören till stor heder."

VARIFRÅN KOMMER PENGARNA?

I en intervju i Horsens Social-Demokrat heter det som svar på frågan: "Var kommer pengarna ifrån?"

"Den hemligheten har många frågat oss om. Man är inte van vid att något göres för intet. Hemligheten ligger i själva vår ideo-

logi. Det är en givandets ideologi. Vi kommer med något till världen. Vi tror på möjligheten av att skapa en ny människotyp. Det finns nog för vars och ens behov men inte för vars och ens begär. Det är den givande andan, som smittar av sig. När man kommer med något som folk är glada för, vill de också gärna ge något."

"Kan ni nämna några praktiska exempel på det?"

"Vi behöver bara ta vårt skådespel. Då man beslöt, att det skulle gå av stapeln, gav en jylländsk fabrikör oss en segelduk, en vävare på Själland satte sig ned vid sin vävstol och vävde tyg till kulisser, målargesäller målade, färgare färgade. Kostymerna fick vi från Borås. På så sätt blev det möjligt för oss att arbeta."

Varför gör nu människor något sådant? Varför vill t. ex. stadsfullmäktige i en stad på Jylland satsa pengar för att få "Den glömda faktorn" till sin stad? Varför ger en svensk socialdemokratisk ungdomsklubb kaffeservisen till arbetarens hem på scenen? Varför skänker en yllefabrik ridån och mattan till scenerna i Wilsons hem? Varför vill fackföreningar och arbetsgivare vara med och ge detta till industriens folk?

Därför att de tror, att vi som folk inte kan bestå, om vi inte går tillbaka till den grund, som vår kultur och vårt samhälle vilar på.

Därför att erfarenheten har visat, att när man antingen medvetet spränger denna grund eller låter den förvittra, försvinner de moraliska normerna och människor och samhällen går mot sin upplösning.

Därför att de vet, att även om ett litet land i ett vapenkrig kanske inte kan uträtta så mycket, så kan det i idéernas krig slå det avgörande slaget.

Därför att "Den glömda faktorn", var den gått fram, har skapat nya människor, nya hem, nya arbetsförhållanden och ny enhet.

Därför att varje enskild människa genom Moralisk Upprustning får chansen att ge allt och att finna sin rätta plats i den ideologiska offensiv, som kan omskapa världen.

Böckerna "Idéer på marsch" av Peter Howard och "Omskapa Världen", tal av dr Frank Buchman, är två andra vapen i den ideologiska offensiven. Överallt, där "Den glömda faktorn" ryckt fram, har dessa två böcker följt med. De ger en vidare utveckling av tankarna i skådespelet och är en ovärderlig hjälp till förståelsen av det idékrig, som pågår i världen i dag, och varje enskild människas plats och ansvar i detta.

Dessa böcker erhållas i varje bokhandel och från

MORALISK UPPRUSTNING

Birger Jarlsgatan 81, 5 tr., STOCKHOLM

